

JULKINEN TALOUS

Julkisen talouden tasapainottaminen vie aikaa

Vuotta 2024 koskevien tietojen perusteella julkisyhteisöjen yhteenlaskettu alijäämä nousi 4,5 prosenttiin ja julkinen velka kasvoi noin 82 prosenttiin suhteessa BKT:hen. 2000-luvulla julkinen alijäämä on ollut korkeampi ainoastaan pandemiavuonna 2020. Suomen julkisen velan määrä on euroalueen keskitasoa ja merkittävästi pohjoismaisia verrokkeja korkeampi. Tulopuolella ongelmana oli heikko verotulojen kehitys ja viime vuodelle ajoittunut työttömyysvakuutusmaksun alennus. Menoja ovat lisänneet työttömyysmenot, hyvinvointialueiden rahoitus ja julkisen sektorin monivuotinen palkkaohjelma.

VALTIONHALLINNON ALIJÄÄMÄ SUPISTUU VAIN VÄHÄN

Valtionhallinto velkaantuu julkisen sektorin alasektoreista nopeimmin. Mittavista sopeutustoimista huolimatta menot kasvavat vielä kuluvana vuonna puolustusinvestointien ja työttömyysmenojen vauhdittamana. Tulopuolella yleisen arvonlisäverokannan korotus 25,5 prosenttiin pienentää alijäämää noin yhdellä miljardilla eurolla. Valtionhallinnon alijäämän tasapainottaminen lyhyellä aikavälillä vaatisi nopeaa työllisyyden paraneamista, joka pienentäisi työttömyysmenoja ja kasvattaisi verotuloja. Arvioimme, että valtionhallinnon alijäämä on

- » Hallituksen sopeutustoimet alkavat vaikuttaa ja näkyä alijäämien pienenemisenä
- » Koheneva suhdanne kasvattaa verotuloja vain maltillisesti
- » Puolustusinvestoinnit ja nettokorkomenot ovat merkittäviä velkaa kasvattavia tekijöitä ennusteajaksolla

Kuva: Claudia, Pixabay.

kuluvana vuonna noin 12 miljardia euroa ja supistuu ennusteajaksolla noin miljardilla eurolla vuosittain. Valtionhallinnon alijäämän BKT-suhde pienenee noin neljästä prosentista reiluun kolmeen prosenttiin.

JULKISEN TALOUDEN KESKEISIÄ LUKUJA

	2024	2025e	2026e	2027e
Veroaste (%)	42,1	42,5	42,4	42,6
Menoaste (%)	57,6	57,7	56,6	55,8

Julkisyhteisöjen rahoitusjäämä (Mrd. €)	-12,5	-11,6	-9,9	-7,6
Valtio	-10,4	-11,9	-10,8	-10,1
Paikallishallinto	-2,8	-2,3	-2,5	-2,2
Soturahastot	0,7	2,5	3,5	4,7

Julkinen bruttovelka, EDP-velka (Mrd. €)	226,7	241,0	253,6	263,8
% bkt:sta	82,1	84,4	85,3	85,7
Valtion velka (Mrd. €)	169,4	181,3	192,1	202,2
% bkt:sta	61,3	63,5	64,7	65,7

Lähde: Tilastokeskus, Labore.

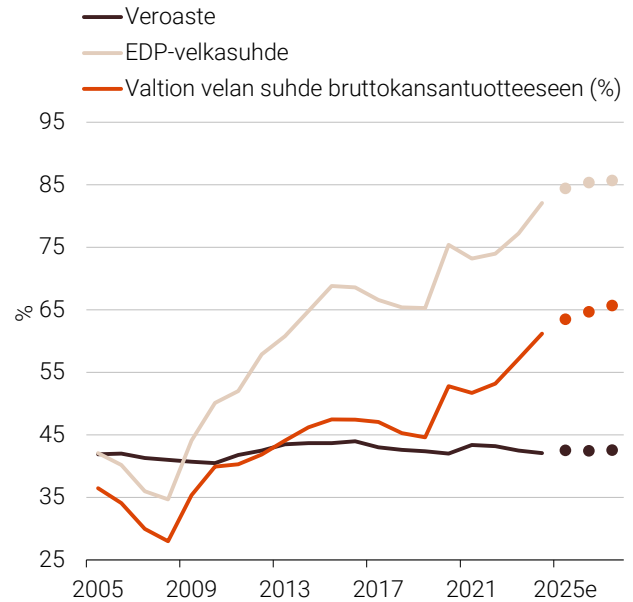
PAIKALLISHALLINNON ALIJÄÄMÄ VAKIINTUU

Paikallishallinnon eli kuntien ja hyvinvointialueiden yhteenlaskettu alijäämä oli vuonna 2024 noin kolme miljardia euroa. Kuntien tuloja pienentävät valtionosuuk-sien leikkaukset ja toistaiseksi yhteisöverokertymän vaimeus. Toisaalta hyvinvointialueiden tuloja kasvattaa valtion suurempi rahoitus. Kuntien menoja kasvattavat kunta-alan palkkasopimus ja työ- ja elinkeinotoiminnan siirtäminen kuntien vastuulle. Hyvinvointialueiden menot tasaantuvat toiminnan vakiintuessa. Paikallishallinnon velkaantumista voi kiihdyttää arvioitua enemmän se, jos kunnille osoitettujen tehtävien määrä kasvaa merkittävästi nykyisestä. Tästä on saatu viitteitä osana viimeisimpiä sote-alan sopeutuspäätöksiä, kuten päätös kuntouttavan työtoiminnan siirtämisestä kunnille. Kyseinen päätös merkitsee paikallishallinnolle kokonaisuudessaan kuitenkin vielä maltillista menojen kasvua. Arvioimme, että paikallishallinnon alijäämä on ennustejaksolla noin kaksi miljardia vuosittain.

SOSIAALITURVARAHASTOT OVAT YLIJÄÄMÄISIÄ

Viime vuonna sosiaaliturvarahastojen tuloja pienensi työttömyysvakuutusmaksun alennus, joka selittyi Työllisyysrahaston puskureiden kasvulla ja ansiosidonnaisen päivärahan leikkauksella. Korkotason nousu paransi omaisuustulojen kehitystä. Julkisyhteisöjen alasekto-reista ainoastaan sosiaaliturvarahastot ovat ylijäämäisiä. Suotuisa omaisuustulojen kehitys ja inflaatiosidonnaisten menojen kasvun hidastuminen kasvattavat sosiaaliturvarahastojen ylijäämän kuluvana vuonna 2,5 miljardiin euroon, 3,5 miljardiin euroon vuonna 2026 ja 4,7 miljardiin euroon vuonna 2027. ■

KUVIO 1. VEROASTE SEKÄ JULKISEN SEKTORIN EDP-VELAN JA VALTION VELAN SUHDE BRUTTO-KANSANTUOTTEeseen 2005–2027

Lähde: Tilastokeskus, Labore.

LISÄTIETOJA

JUHO KOISTINEN

ennustepäällikkö

040 940 2833

juho.koistinen@labore.fi

www.labore.fi

